

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавська державна аграрна академія

Кафедра бухгалтерського обліку

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-
ОРІЄНТОВАНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»**

***Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції, присвяченої пам'яті професора,
заслуженого працівника вищої школи
Дмитра Мусійовича Фесенка***

ПОЛТАВА 2019

«Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» : Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1 (м. Полтава, 23 квітня 2019 року). – Полтава, 2019. – 416 с.

Редакційна колегія:

Дорогань-Писаренко Л. О. – к.е.н., доцент, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень, декан факультету обліку та фінансів.

Канцедал Н. А. – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, заступник декана по денній формі навчання зі спеціальності «Облік і оподаткування».

Плаксієнко В. Я. – д.е.н., професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку.

Яловега Л. В. – к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, заступник завідувача кафедри бухгалтерського обліку з наукової роботи.

Лега О. В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку.

Конференція присвячена пам'яті видатного науковця, ветерана Великої Вітчизняної Війни, Заслуженого працівника вищої школи Української РСР, професора Дмитра Мусійовича Фесенка.

У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розміщено результати досліджень вітчизняних науковців, присвячених актуальним проблемам та перспективам розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету обліку та фінансів Полтавської державної аграрної академії (протокол № 12 від 27.05.2019 р.).

В. А. Сидоренко, А. С. Щелганова,
здобувачі вищої освіти СВО – магістр
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: **О. В. Лега,** к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Полтавська державна аграрна академія

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Важливою бюджетонаповнювальною складовою є податок на доходи фізичних осіб (далі - ПДФО). Цей податок можна ототожнити з інструментом прямого оподаткування у системі оподаткування України, який має мобільніший і динамічніший характер, ніж інші складові прямих податків.

Податкові надходження складають суттєвий відсоток у дохідній частині бюджету у більшості країн, в т.ч. і України.

Згідно даних Державної фіскальної служби України найбільшу питому вагу в загальній сумі надходжень до державного бюджету складають надходження з:

- податку на додану вартість із ввезених на територію України товарів (182 036,6 млн. грн.);
- податку на прибуток підприємств (72 481,7 млн. грн.);
- податку та збору на доходи фізичних осіб (58 080,5млн. грн.);
- податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування (55 355,2 млн. грн.);
- акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) (42 392,4 млн. грн.);
- акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) (30 270,5 млн. грн.) [1].

Оцінка даних Міністерства фінансів України про доходи Державного бюджету України, до яких входять надходження до загального та спеціального фондів держбюджету, дає можливість оцінити динаміку структури податкових надходжень, в тому числі і ПДФО [2] (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка структури доходів державного бюджету України за статтями доходів за 2015 – 2018 рр., %

Статті доходів	2015 р.	2016 р.	2017 р.	На 01.09.2018 р.
Податкові надходження	76,57	81,76	79,06	79,79
В т.ч.				
податки на доходи, прибуток та збільшення ринкової вартості	14,93	18,52	17,89	21,49
податок на доходи фізичних осіб	8,43	9,71	9,46	9,56
податок на прибуток	6,50	8,82	8,44	11,93
рентна плата та плата за використання	7,44	7,15	6,13	4,47

Статті доходів	2015 р.	2016 р.	2017 р.	На 01.09.2018 р.
інших природних ресурсів				
внутрішні податки на товари та послуги	45,18	52,84	53,23	51,03
.....				
Неподаткові надходження	22,44	16,82	16,19	19,16
Доходи від операцій з капіталом	0,03	0,03	0,04	0,08
Кошти від закордонних країн і міжнародних організацій	0,34	0,67	0,20	0,13
Цільові фонди	0,03	0,05	3,76	0,03
Офіційні трансферти	0,59	0,68	0,75	0,81
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0

Отже, аналіз податкових надходжень до бюджету показав, що в середньому за досліджувані роки частка ПДФО у надходженнях до бюджету склала 8,14 %.

Питання щодо нарахування, сплати податків, обліку та звітності в оподаткуванні підприємств не втрачають актуальності з огляду на постійні зміни чинного законодавства, зокрема і щодо обліку податку на доходи фізичних осіб. Це пов'язано з зміною кожного року розміру мінімальної заробітної плати, мінімального прожиткового мінімуму на працездатну особу і т.д.

У сучасній літературі питанням удосконалення оподаткування доходів фізичних осіб присвячуються праці вітчизняних науковців, зокрема:

- Помулева В. М. [3] досліджує соціальні аспекти механізму застосування ставок оподаткування доходів громадян та відповідність таких принципів оподаткування, як рівності та соціальної справедливості;

- Мартиненко В. П. [4] виокремлює основні напрямки розвитку оподаткування доходів фізичних осіб в призмі аналізу сучасної податкової політики;

- праці Пархоменко-Цироцяниц С. В. [5] присвячені аналізу оподаткування доходів фізичних осіб в Україні в правовому полі. Автор пропонує практичні рекомендації з удосконалення правового регулювання податку на доходи фізичних осіб та механізму його справляння;

- Швабій К. І. [6] у своїх працях розглядає основні проблеми та перспективи реформування податку з доходів фізичних осіб в Україні;

- наукові праці Десятнюк О. М. [7] спрямовані на вивченні інновацій складових елементів податку на доходи фізичних осіб у контексті Податкового кодексу України;

- Юрчишена Л. В. [8] розглядає механізм стягнення податку на доходи фізичних осіб в частині розподілу податку до бюджетів різних рівнів, аналізує динаміку фіскальних показників щодо надходжень до бюджету податку на доходи фізичних осіб. Недоліки механізму справляння податку на доходи фізичних осіб в контексті ПКУ розглядали і Непочатенко О. О., Боровик П. М. та Парій Д. Ю [9].

- Вознюк О. Б. [10] визначає роль податку на доходи фізичних осіб у формування доходів місцевих бюджетів.

Вивчення досвіду оподаткування доходів фізичних осіб в інших країнах сприятиме удосконаленню та виправленню законодавчих та практичних помилок нашої країни щодо стягнення податку на доходи фізичних осіб.

На думку науковців, основним критерієм успішного функціонування податкових систем країн Європи на противагу Україні є такі принципи, як прозорість та простота податкової системи, адміністрування [11].

На підставі проведеного дослідження виокремлено спільні та відмінні характеристики щодо сплати ПДФО в Україні та в ЄС.

Спільні риси щодо стягнення ПДФО в Україні та в ЄС:

1. Застосування в усіх країнах світу.
2. Доходи громадян декларуються.
3. Передбачається застосування спрощених методик оподаткування.
4. Існування знижки оподатковуваного доходу залежно від кількості дітей у родині.
5. Контроль з боку держави та адміністрування.
6. Застосування системи податкових пільг.
7. ПДФО є однією з основних складових податкових надходжень до бюджету країни.
8. Однакова сутність та характеристики податкових систем України та країн ЄС.
9. Системи оподаткування України та європейських країн розвиваються під впливом політичних, економічних і соціальних процесів.

Відмінні риси щодо стягнення ПДФО в Україні та в ЄС:

1. Відкритість та прозорість оподаткування ПДФО.
2. Прогресивна шкала оподаткування доходів.
3. Існування нульової ставки оподаткування доходів громадян при низькому рівні доходів.
4. Порядок оподаткування ПДФО в країнах ЄС встановлюються місцевими органами самоврядування, а не на загальнодержавному рівні.
5. У більшості країн Європейського союзу оподатковуються доходи, отримані як в країні, так і за її межами.
6. Соціальні пільги при стягненні ПДФО надаються сім'ям, а не окремим фізичним особам.
7. При оподаткуванні зарплати, зазвичай, використовується прогресивна шкала, а при оподаткуванні інших доходів – ставки пропорційні.
8. Податок на розкіш існує майже у всіх країнах Європейського союзу.

Враховуючи вищезазначене, виділимо кілька рекомендацій щодо удосконалення порядку оподаткування доходів громадян:

- розширити базу оподаткування ПДФО;
- застосування прогресивної шкали оподаткування доходів;
- розробка та впровадження механізму справляння податків з інших доходів фізичних осіб;
- підвищення ефективності податкового контролю для сприяння подоланню зловживань при ухиленні від сплати податків.

Список використаних джерел:

1. Надходження податків і зборів. Державна фіскальна служба України
URL: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj9g67Bi_zdAhVGjSwKHSsiCOsQFjAAegQICRAV&url=http%3A%2F%2Ffs.gov.ua%2Fdiyalnist-%2Fpokazniki-roboti%2Fnadhodjennya-podatkov-i-zboriv--obovyaz%2Fnadhodjennya-podatkov-i-zboriv%2F&usg=AOvVaw0iV11DkCQ2MdfgV2aSpqVE (дата звернення 04.04.2019).
2. Доходи держбюджету України (2018) URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/2018>. (дата звернення 04.04.2019).
3. Помулева В. М. Соціальна ефективність податкових пільг в оподаткуванні доходів фізичних осіб. *Інноваційна економіка. Науково-виробничий журнал*. 2014. № 3. С. 223 – 227.
4. Мартиненко В. П. Основні напрямки розвитку оподаткування доходів фізичних осіб. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/16469/1/7.pdf>. (дата звернення 05.04.2019).
5. Пархоменко-Цироциянц С. В. Правове регулювання оподаткування доходів фізичних осіб в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2005. 18 с.
6. Швабій К. І. Податок з доходів фізичних осіб: проблеми та перспективи URL:http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vkpnuen_2010_3_88.pdf. (дата звернення 05.04.2019).
7. Десятнюк О. М. Інновації податку на доходи фізичних осіб у контексті норм податкового кодексу України. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. Випуск 8. С. 3 – 9.
8. Юрчишена Л. В. Податок на доходи фізичних осіб: механізм стягнення та джерело доходу бюджету України. *Фінанси, облік, банки*. 2016. № 1 (21). С. 215 – 224.
9. Непочатенко О. О., Боровик П. М., Парій Д. Ю. Оновлений механізм справляння податку на доходи фізичних осіб: проблеми та перспективи. *Економіка. Управління. Інновації*. 2016. Випуск № 1 (16).
10. Вознюк О. Б. Податок на доходи фізичних осіб та його вплив на формування доходів місцевих бюджетів. *Збірник науково-технічних праць. Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22. С. 176 – 180.
11. Швець Ю. О., Бахметова Я. Ю. Оподаткування доходів фізичних осіб: проблеми та перспективи в Україні та ЄС. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 17. С. 771 – 775.